

KESKKONNAMÕJU EELHINNANG

1. Kavandatav tegevus, selle asukoht ning seos strateegiliste planeerimisdokumentidega:

Detailplaneeringu ala hõlmab Panga külas osa Mäni katastriüksusest tunnusega 48301:006:0043 (pindala 7,13 ha, 100% maatulundusmaa sihtotstarbega) ja osa Saare katastriüksusest tunnusega 48301:006:0044 (pindala 7,65 ha, 100% maatulundusmaa sihtotstarbega). Eesmärgiks on elamukruntide moodustamine ning neile ehitusõiguse määramine elamu ja abihoonete püstitamiseks

Alal on Mustjala Vallavolikogu 29.04.2011 otsusega nr 14 kehtestatud Mustjala külade üldplaneering (edaspidi nimetatud *üldplaneering*). Kehtiva üldplaneeringu kohaselt asub planeeringuala valdavas osas reserveeritud elamumaa, väikeses osas reserveeritud puhkealal ja väikeses osas juhtotstarbeta alal.

Mäni katastriüksus on hoonestamata. Kõlvikuliselt koosseisult on Mäni katastriüksus looduslik rohumaad (0,47 ha) ja metsamaad (6,23 ha). Saare katastriüksus on samuti hoonestamata. Kõlvikuliselt koosseisult on Saare katastriüksus metsamaad (7,43 ha) ja muu maa (0,22 ha).

Planeeringuala piirneb Pangakalda (48301:006:0534, 100% maatulundusmaa), Pangametsa (48301:006:0535, 100% elamumaa), Kuusiku (48301:006:0169, 100% maatulundusmaa), Juhani (48301:006:0179, 100% maatulundusmaa), Tamme (48301:006:0045, 100% maatulundusmaa), Koese kopli (48301:006:0166, 100% elamumaa), Kihelkonna metskond 789 (48301:001:0564, 100% maatulundusmaa), Randvee (48301:006:0365, 100% maatulundusmaa) ja Antsi (71401:001:0642, 100% maatulundusmaa) katastriüksustega.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse (edaspidi nimetatud *KeHJS*) kohaselt tuleb koostamise käigus koostada keskkonnamõjude strateegiline hindamine juhul, kui detailplaneeringu alusel kavandatav tegevus toob eeldatavalt kaasa olulise keskkonnamõju või kui kavandatakse tegevust, mis võib üksi või koostoimes teiste tegevustega eeldatavalt oluliselt mõjutada Natura 2000 võrgustiku ala. Keskkonnamõju on oluline, kui see võib eeldatavalt ületada tegevuskoha keskkonnataluvust, põhjustada keskkonnas pöördumatuid muutusi või seada ohtu inimese tervise ja heaolu, kultuuripärandi või vara.

2. Planeeringuala kitsendused ja kommunikatsioonid

Planeeringuala piirneb Küdema lahe hoiualaga, mis ühtlasi kuulub Natura 2000 võrgustikku Küdema lahe linnu- ja loodusala. Hoiualale detailplaneeringuga tegevusi ei planeerita ja hoiualale jäävas osas moodustatakse eraldi maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksused.

Männi ja Saare kinnistute lääneossa ulatuvad ka ranna piirangu- ja ehituskeeluvöönd ning veekaitsevöönd, kuid ka need jäävad planeeringualast välja ning sinna tegevusi ei kavandata.

3. Planeeringuala keskkonnatingimused

Planeeringualale on juurdepääs Kuressaare-Võhma-Panga riigimaanteelt nr 86 mööda olemasolevat eraomandis pinnasteed (joonis 1). Planeeringuala reljeef langeb ühtlase üleminekuga kergelt põhja-lõuna suunaliselt - absoluutkõrgus jääb vahemikku 4 – 6,5 m. Planeeringuala põhjapoolne osa on valdavalt kaetud männimetsaga (joonis 3). Lõunapoolne osa on samuti metsane (haavad, tammed, sarapuud) ning eeldatavasti olnud kunagi kasutusel karjamaana, mis on aja jooksul kinni kasvanud (joonis 2). Üleminek okaspuu enamusega metsalt lehtpuumetsale on kontrastne. Ala läbib kiviaed, kohati võib leida ka veel aiaposte ja okastraati, põhjapoolses osas on väike söötis põllulapp (joonis 4). Planeeringuala põhja – ja lääneosas leidub II kaitsekategooria taimeliigi kasvukoht. Puuduvad muinsuskaitsealused objektid ning kultuurimälestised. Üldplaneeringuga ei ole ala määratletud kui rohevõrgustik.

Joonis 1. Planeeringuala läbiv juurdepääsutee. (L. Sepp, 20.04.2022)

Joonis 2. Vaade planeeringualale. (L. Sepp, 20.04.2022)

Joonis 3. Vaade planeeringuala okaspuu enamusega metsale. (L. Sepp, 20.04.2022)

Joonis 4. Vaade planeeringuala põhjapoolsel osal asuvale lagedale alale. (L. Sepp, 20.04.2022)

4. Planeeritud tegevusega kaasnevad mõjud

Planeeritud tegevusest tulenevad mõjud võib laias laastus jagada kaheks: ehitusaegsed ja ehitusjärgsed mõjud. Ehitusaegsed mõjud on intensiivsemad kui ehitusjärgsed, kuid samas lühiajalised ja lõppevad hoonete ning rajatiste valmimisega. DP algatamise taotluse kohaselt ei plaanita maaüksusele rajada keskkonnale ohtlikke või keskkonda reostavaid objekte.

4.1. Mõju põhja- ja pinnaveele

Planeeringuala paikneb kaitsmata põhjaveega alal. Reoveekäitluse võimalikud lahendused on kas kogumismahuti või bioloogiline reoveepuhastus koos imbsüsteemiga. Pinnaveekogusid, kuhu bioloogiliselt puhastatud heitvesi juhtida, piirkonnas ei ole. Bioloogiline reoveepuhastus on kasutatav ainult regulaarse kasutusega elamute ja suvilate puhul, pikemaajalisel kasutusvälisel ajal bioloogiline protsess katkeb. Planeerides ja rajades planeeringualale nõuetekohased reoveekäitlussüsteemid ning järgides vastavaid hooldusjuhiseid ei ole oodata olulisi mõjusid põhja- ja pinnaveele. Reostatud pinnase kohta andmed puuduvad ning tõenäoliselt see maaüksusel puudub.

4.2. Mõju maavaradele

Keskkonnaregistri andmete kohaselt ei leidu planeeringualal maardlaid ega kaevandamisväärseid maavarasid. Planeeringuga kavandavate tegevustega ei kaasne maa-ainese ega maavarade otsest arvestatavat kaevandamist. Mõningane maavarade kasutamise

vajadus võib tekkida seoses ehitustegevusega. Erinevate ehitustööde käigus kooritavat pinnast võib ära kasutada krundi piires, väljaspool maaüksust maa-ainese kasutamiseks on vajalik Keskkonnaameti luba.

4.3. Mõju pinnasele, taimestikule ja loomastikule

Peamine mõju pinnasele ja taimestikule kaasneb hoonete, rajatiste ja sinna juurde kuuluvate tehnosüsteemide rajamise etapis. Ehitustegevuse käigus on oht pinnase saastumiseks territooriumil ladustatavate ja kasutatavate kemikaalidega (nt kütused). Ehitustegevuse käigus hävineb paratamatult olemasolev haljastus planeeritavate hoonete ja rajatiste alusel alal ning ka vahetus naabruses võib ehitustehnika tallamise ja materjalide ladustamise tõttu kahjustuda osa taimestikust.

Kaitsealustest liikidest asuvad planeeringuala läänepoolses ääres, hoonestusalast väljaspool, ja põhjapoolses servas II kaitsekategooria taimeliikide kasvukohad. Planeeringulahedust on võimalik ellu viia nii, et II kaitsekategooria taimeliike ja nende kasvukohti ei kahjustataks või hävitataks (Looduskaitseadus § 55 lg 7 kohaselt on I ja II kaitsekategooria taimede ja seente kahjustamine, sealhulgas korjamine ja hävitamine, on keelatud. Tahtlikuks kahjustamiseks ei ole käesoleva seaduse §-s 49 nimetatud tegevuskava meetmete elluviimine ning tahtlikuks kahjustamiseks võib mitte lugeda ka tegevust Keskkonnaameti nõusolekul II kaitsekategooria taime ja seene väheesinduslikes populatsioonides). Seda, et kaitstavaid taimeliike ei kahjustataks või hävitataks on võimalik planeeringu koostamisel silmas pidada – nt võimalusel tuleks kasutada juurdepääsutee planeerimisel olemasolevat teed, kuna ala läbival pinnasteel taimestiku ei esine ja hoonestusalad kavandada väljapoole kaitstavate liikide levikualasid ja neist võimalikult eemale.

4.4. Mõju välisõhu seisundile

Märkimisväärset õhusaastatuse suurenemist planeeringuga ei kaasne. Tegemist on elamuhoonetega, mille juures õhusaaste on tavapärase keskmisele majapidamisele ning ei oma seega olulist mõju.

4.5. Jäätmetekkega seonduvad mõjud

Jäätmete sorteeritud kogumine peab toimuma vastavalt jäätmeseaduses ja valla jäätmehoolduseeskirjas toodud nõuetele. Planeeringuga kavandatav tegevus ei suurenda märkimisväärselt jäätmeteket. Jäätmete käitlemist kohapeal ei kavandata ja jäätmetekke mõju avaldub jäätmete lõppkäitleja juures. Kavandatav tegevus ei oma seega eeldatavalt jäätmetekkest tulenevat olulist negatiivset mõju keskkonnale.

4.6. Müra, vibratsioon, valgus-, soojus- ja kiirgussaaste ja visuaalne mõju

Käesoleva planeeringuga ei ole ette nähtud tegevusi, mis põhjustaksid olulist mürataseme suurenemist piirkonnas. Mürataseme ajutist tõusu võib ette näha ehitusperioodi jooksul planeeringu ellu rakendamisel. Planeeringuga kavandatuga ei ole ette näha ka vibratsiooni, valgus- soojus- ja/või kiirgussaaste tekkimist.

5. Tegevusega kaasnevate avariolukordade esinemise võimalikkus

Ehitustegevus on üks avariide ja tööõnnetuste rohkeim tegevusvaldkond. Avariid võivad esineda kõikjal, eriti töötamisel erinevate seadmete ja mehhanismidega, kuid ka kemikaalide ja kütuste käitlemisel. Transpordi puhul pole välistatud õnnetusohu liikluses. Samas, kõigi nõuete täitmisel ei tohiks tavapäraselt eelpool kirjeldatud olukordi ette tulla ning tegemist saab olla vaid hädaolukordadega. Nende juhtumise tõenäosus on väike seetõttu, et planeeritavad tööd on lühiajalised ning nõuetest kinni pidades on minimeeritud ka avariolukordade esinemise võimalused. Ohutustehnika jälgimisel ja tehniliselt korras masinate kasutamisel on avariitekkimine ja saasteainete levik pinnasesse või vette ning sellest olulise reostuse tekkimine ebatõenäoline.

6. Mõju Natura 2000 võrgustiku alale

Natura 2000 on üleeuroopaline kaitstavate alade võrgustik, mille eesmärk on tagada haruldaste või ohustatud lindude, loomade ja taimede ning nende elupaikade ja kasvukohtade kaitse. Natura 2000 loodusala ja linnuala on moodustatud tuginedes Euroopa Nõukogu direktiividele 92/43/EMÜ ja 79/409/EMÜ. Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse alusel on keskkonnamõju hindamine vajalik juhul kui kavandatav tegevus võib eeldatavalt mõjutada Natura võrgustiku ala.

Detailplaneeringuala piirneb läänepoolsest küljest Küdema lahe hoiualaga, mis kuulub ühtlasi ka Natura 2000 võrgustikku Küdema lahe loodus- ja linnuala koosseisu.

Küdema lahe linnuala

Vabariigi Valitsuse 5. augusti 2004. a korralduse nr 615-k Euroopa Komisjonile esitatav Natura 2000 võrgustiku alade nimekiri järgi kaitstakse Küdema lahe linnualal järgmiste linnudirektiivi I lisa linnuliikide ja I lisast puuduvate rändlinnuliikide elupaiku: soopart (*Anas acuta*), hallhani (*Anser anser*), valgepõsk-lagle (*Branta leucopsis*), sõtkas (*Bucephala clangula*), väikeluik (*Cygnus columbianus bewickii*), kümnokk-luik (*Cygnus olor*), sookurg (*Grus grus*), jääkoskel (*Mergus merganser*), rohukoskel (*Mergus serrator*), hallpõsk-pütt (*Podiceps grisegena*), kirjuhakk (*Polysticta stelleri*), hakk (*Somateria mollissima*).

Valdavas osas on kaitse-eesmärgiks seatud lindude näol tegemist rändlindudega, kes kasutavad mereala talvitumiseks ning rände ajal toitumiseks. Lindude peamised pesitsuskohad Küdema lahe linnuala piires on eeldatavasti planeeringualast ca 3 km kaugusel asuv Laidu saar ning Küdema lahe ida- ja lõunakallas, kus leidub rohkelt pesitsuseks sobilikke rannaniite ja laidusid. Planeeringualal nimetatud lindude pesitsuskohti ei asu. Samuti on planeeringuala ja mere vahel puhvriks ca 400 m metsast ala. Mõningal määral võib tõusta piirkonnas mere ääres liikuvate inimeste arv, kuid sellest tulenev mõju ei ole eeldatavasti oluline. Ka praegu on kallasrada kõigile soovijatele liikumiseks vabalt avatud. Eeltoodust tulenevalt võib järeldada, et oluline ebasoodne mõju linnualale puudub.

Küdema lahe loodusala

Küdema lahe loodusala on loodud loodusdirektiivi I lisa elupaigatüüpide ja II lisa liikide kaitseks. Kaitstavad elupaigatüübid: veealused liivamadala (1110), rannikulõukad (*1150), laiad madalad lahed (1160), karid (1170), esmased rannavallid (1210), püsitaimestuga

kivirannad (1220), merele avatud pankrannad (1230), väikesaared ning laiud (1620), rannaniidud (*1630), jõed ja ojad (3260), kadastikud (5130), lood (alvarid – *6280), sinihelmikakooslused (6410), allikad ja allikasood (7160); lubjarikkad madalsood läänemõõkrohuga (*7210), liigirikkad madalsood (7230), vanad loodusmetsad (*9010), puiskarjamaad (9070) ning soostuvad ja soo-lehtmetsad (9080*).

Liigid, kelle elupaiku kaitstakse: jõesilm (*Lampetra fluviatilis*), kõnttanukas (*Encalypta mutica*), soohiilakas (*Liparis loeselii*) ja saaremaa robirohi (*Rhinanthus osiliensis*). Nimetatud liike planeeringuala läheduses ei esine.

Loodusala kaitse-eesmärgiks olevatest elupaikadest piirneb planeeringuala loodusala kaitse-eesmärgiks olevate vanade loodusmetsadega (9010*). Küdema lahe hoiuala ja Laidu saare looduskaitseala kaitsekorralduskava kohaselt paiknevad vanad loodusmetsad peamiselt Küdema lahe idakaldal. Tegemist on ilusa loometsaga, kus on vanad jändrikud männid, palju teeradasi, paks sammalkate ja vahelduv reljeef. Kohati on metsa raiutud ja risustatud ja seega tuleks inimõju piirata ja jätta mets looduslikule arengule.

Kaitsekorralduskava kohaselt on vanade loodusmetsade kaitse-eesmärk elupaikade soodsa seisundi säilimine ja vanade loodusmetsade puutumatuna säilitamine. Kaitseväärtus- ja eesmärki mõjutavad tegurid on raiumine ja risustamine. Hoiualale jääv osa arvestatakse eraldi maatulundusmaa sihtotstarbega katastriüksusteks ja seal ehitustegevust ei toimu. Planeeringuga ei kavandata raietegevusi ja sellest tulenevat risustamist hoiuala piirides. Eeltoodust tulenevalt võib järeldada, et ebasoodne mõju loodusale puudub.

Küdema lahe hoiuala

Planeeringuala piirneb Küdema lahe hoiualaga (kaitse alla võetud Vabariigi Valitsuse 27.07.2006 määruse nr 176 08.06.2007 jõustunud redaktsiooniga). Küdema lahe hoiuala kaitse-eesmärk on Euroopa Nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ, looduslike elupaikade ning loodusliku loomastiku ja taimestiku kaitse kohta (edaspidi loodusdirektiiv) I lisas nimetatud 18 elupaigatüübi kaitse ja II lisas nimetatud 2 taimeliigi kaitse ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2009/147/EÜ loodusliku linnustiku kaitse kohta I lisas nimetatud linnuliikide ja I lisas nimetatud rändlinnuliikide elupaikade kaitse. Küdema lahe hoiualal kaitstakse Saaremaa hoiualade määruse alusel 39 liiki ranniku- ja veelinde.

Küdema lahe hoiuala ja samanimelise loodusala välispiirid kattuvad ning kaitstakse valdavalt samu kaitseväärtusi (hoiuala kaitse-eesmärkide hulka ei kuulu elupaigatüübi veealused liivmadalad ja liikide jõesilm, kõnttanukas kaitse). Hoiualal kaitstakse aga rohkemaid linnuliike kui samanimelisel linnualal (hoiuala eesmärgiks on täiendavalt 20 liigi kaitse), sh kaitstakse hoiualal rohkem ka selliseid liike, kes pesitsevad enamjaolt rannaniitudel, mida planeeringual ja lähiumbruses ei asu. Nendeks liikideks on järvekaur (*Gavia arctica*), tuttpütt (*Podiceps cristatus*), laululuik (*Cygnus cygnus*), väikekoskel (*Mergus albellus*), tuttvart (*Aythya fuligula*), merivart (*Aythya marila*), roo-loorkull (*Circus aeruginosus*), tundrarüdi (*Calidris alpina alpina*), punajalg-tilder (*Tringa totanus*), heletilder (*Tringa nebularia*), tumetilder (*Tringa erythropus*), kiivitaja (*Vanellus vanellus*), naerukajakas (*Larus ridibundus*), kalakajakas (*Larus canus*), jõgitiir (*Sterna hirundo*), randtiir (*Sterna paradisaea*), mustvaeras (*Melanitta nigra*), rooruik (*Rallus aquaticus*), täpikhuik (*Porzana porzana*) ja suitsupääsuke (*Hirundo rustica*)

Mõjud Küdema lahe hoiualale on sarnased eespool toodud Natura 2000 aladele ja käesolevaga seega neid täiendavalt ei analüüsita ning ebasoodsat mõju hoiualale ei ole oodata.

7. Kokkuvõte ja järeldus

Planeeritava tegevusega ei kavandata keskkonnaohtlikke tegevusi ega vastavate objektide rajamist, seepärast olulisi negatiivseid mõjusid antud detailplaneeringu kehtestamisega ette näha pole.

Keskkonnamõju eelhindangu tulemusel ei ületa kavandatav tegevus eeldatavalt tegevuskoha keskkonnataluvust, sellel puudub oluline kumulatiivne mõju, see ei sea ohtu inimese tervist, kultuuripärandit ega vara. Ebasoodsat mõju Natura aladele oodata ei ole.

Detailplaneeringul puudub piiriülene mõju ja lähtuvalt kavandatava tegevuse iseloomust oluline strateegiline mõju maakondliku või omavalitsuse territooriumi mastaape silmas pidades.

Lähtuvalt eeltoodust on Saaremaa Vallavalitsus seisukohal, et käesoleva detailplaneeringuga kavandatava tegevuse elluviimisega ei kaasne eeldatavalt olulist negatiivset keskkonnamõju ning keskkonnamõju strateegilist hindamist ei ole põhjust algatada.